No. 1763 Zaterdag 13 October 1917. 34ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Algemeene godsdienstige toestand vóór de Hervorming.

Nog krachtiger trad de godsdienst op door de menigvuldige parochie- en kloosterscholen, en wel het krachtdadigst door de stichting van onzen beroemden landgenoot Geert Groote. Langzamerhand vermenigvuldigden zich hunne scholen, eerst in Nederland, verder den Rijn op tot Zwaben, eindelijk, omstreeks 1500, strekte hunne vereeniging zich uit van de Schelde tot den Weichsel, van Kamerijk tot Culm. Voor arm en rijk stond hunne school geopend, want kosteloos kon ieder een uitstekend onderricht ontvangen. Waar zij geene huizen hadden, waren zij nog voor het onderwijs ijverig werkzaam door de stadsscholen van meesters, de arme scholieren van schoolgeld en boeken te voorzien. In de broedersscholen werd de christelijke opvoeding hoog gesteld boven uitsluitende wetenschap, en de godsdienstige, zedelijke vorming der jeugd, de aankweeking en bevestiging van eene degelijke godsdienstigheid als hoofddoel beoogd. Het geheele onderwijs was van een christelijken geest doortrokken, de jeugd leerde den godsdienst beschouwen als den drager van het geheele menschelijk bestaan, als den grondslag van alle ware beschaving. Door hen werden mannen gevormd als Agricola, Hegius, Langen, Dringenberg, die een nieuw tijdvak openden voor de Duitsche wetenschap en de schatten van Athene en Latium voor allen toegankelijk maakten. Wiskunde, wijsbegeerte, astronomie, geschiedenis, letterkunde, alles wat het verstand kon ontwikkelen, den geest verheffen, den mensch veredelen, werd met geestdrift bestudeerd; zedelijke volmaaktheid echter stond bovenaan. Daarin was hunne ware grootheid gelegen, dat alle wetenschap, alle kennis slechts diende tot beteugeling der hartstochten, tot bereiking van het eenig waarachtig levensdoel, dat de heidenen of niet gekend, of in een nevelwolk hadden aangestaard. Men kan het zich voorstellen, hoe heilzaam de godsdienst door zulk een onderwijs en zulke onderwijzers op het Duitsche volk moest inwerken, hoe godsdienstzin moest doordringen tot alle standen, in de kasteelen der edelen, in de huizingen der poorters, in de werkplaatsen der gilden, in de pachthoeven der landlieden. De treffendste voorschriften geven hiervan blijk.

„Het christelijk huis", zoo vermaant de „Seelenführer", in 1498 verschenen, „moet een christelijke „tempel zijn, vooral op Zondagen „en andere heilige dagen, wanneer „allen, vader, moeder, kinderen, „knechten en dienstmaagden, oud „en jong, bij elkander zijn en God „lofzingen, bidden en lezen; niet „minder moeten zij zingen, spelen, „vroolijk zijn. Vooral op zulke da„gen moeten de ouders de kinderen „spijzen met christelijke leer, door „meer aalmoezen te geven dan ge„woonlijk, door alle werken van „barmhartigheid en vergevingsge„zindheid jegens den evenmensch te „verrichten. Dat is den kinderen „een goed voorbeeld geven in de „christelijke leer, zulks gaat niet „verloren."

Coelde's catechismus, omtrent 1470 uitgegeven, schrijft voor: „Vader „en moeder zullen de kleinen in „deugdzamen levenswandel voorgaan „en de kinderen op Zon- en Feest„dagen naar de Hoogmis, de preek „en de vesper geleiden en bovendien „nog dikwijls ter Mis. Zij zullen ze „straffen zoo dikwijls het noodzake„lijk is. Van de strenge tucht hangt „het heil der kinderen af; ouders, „die hunne kinderen volgens eigen „wil laten opgroeien, bereiden zich „zelf een geesel." — Niet minder christelijk moest het karakter der gilden zijn. De godsdienst verhief den arbeid tot een verdienstelijk werk, gaf daardoor aan de werkplaats eene zekere wijding, afgebeeld door den schutspatroon, die met zijn symbolisch gereedschap den werkman herinneren moest „hoe eer„zaam het handwerk was, daar ook „de Heiligen gearbeid hadden; hoe „door arbeid men Gods eer vermeer„deren en door Gods Barmhartigheid „zich den Hemel verdienen moet." De kapel of het altaar van het gilde, de jaarlijksche schitterende patroonsfeesten en omgangen, de kerkelijke diensten op bepaalde tijden voor de gildebroeders opgedragen, alles moest er toe bijdragen om de gedachte bij den handwerksman levendig te houden, dat het doel van den arbeid niet stoffelijk, maar geestelijk is. Eveneens werden de landlieden, vooral zij, die het geluk hadden onder den kromstaf te wonen, tot een christelijk leven aangemaand. „Al het werkvolk", zoo luidt een reglement van 1483, „zal gedachtig „zijn, dat bidden en arbeiden moe„ten samengaan. In het algemeen „moeten zij aan tafel vóór en na „het eten bidden, eveneens het „Ave „Maria" zeggen, zoo dikwijls het „geklept wordt, alsdan den arbeid „staken en zich niet verontschuldi„gen, dat zij te veel te doen heb„ben. Desgelijks moeten allen op de „geboden Feestdagen en alle Zon„dagen des jaars Mis en preek aan„dachtig bijwonen en anderen niet „storen door gesnap en gelach. Wie „dit overtreedt zal gestraft worden, „en, komt het dikwijls voor, dan „zal hij bij het einde des jaars uit „den dienst worden ontslagen." In gelijken zin zegt een voorschrift van het klooster Königsbrück onder meer bepalingen: „Knecht of dienst„maagd, die zonder verlof Mis en „preek niet, of niet geheel, bijwoont, „zal bij het namiddagmaal het „vleesch of vijf schelling onthouden „worden."

Dit krachtig godsdienstig leven, dat alle standen der maatschappij doordrong, kon onmogelijk in zich besloten blijven, het moest zich in al zijne schoonheid en verscheidenheid openbaren, in de verhevenste kunstvormen zich uitdrukken. Waarin kon het nu beter zich vertolken dan in de heerlijke christentempels, de verhevenste gewrochten van architectuur, schilder- en beeldhouwkunst? Een vrome wedijver maakte zich van de geloovigen meester. In alle gewesten van Duitschland, in groote zoowel als kleine steden, werden de prachtigste kerken gesticht, vergroot of voltooid, zelfs in dorpen verrezen tempels, die in schoonheid met de kathedralen wedijverden en betrekkelijk niet minder zware offers eischten dan de domkerken van Freiburg en Ulm. Vele dier kunstwerken zijn in den loop der eeuwen, vooral tijdens den dertigjarigen oorlog verbrand en verwoest, maar nog is hun getal zoo aanzienlijk, dat men met grond kan beweren: in geen tijdperk van Duitschlands geschiedenis werden meer kerken gebouwd, dan van het begin der 15de eeuw tot aan de Reformatie. Drie, vier kerken op ééne plaats tegelijk in aanbouw, was geene zeldzaamheid. Te Keulen, het Duitsche Rome, bereikte deze bedrijvigheid het toppunt. Daar werden van 1450—1500, het reuzenwerk van den Dom buiten rekening gelaten, niet minder dan 20 kerken, kloosters en kapellen gebouwd of aanmerkelijk vergroot. Wat men ook tegen den godsdienstigen toestand van dien tijd moge inbrengen, de tallooze kerkgebouwen zijn daar als onwraakbare getuigen van de levenskracht des katholieken geloofs, zoowel onder bepaalde personen als onder geheel het volk. De kerkbouw ging uit van geheel het volk. Adel, burgerij, gilde, daglooner, ieder wilde naar vermogen tot het Huis des Heeren bijdragen. Was men niet bij machte een penningske te offeren, hoenders, granen, kleedingstukken, pantser, helm of zwaard werden den bouwmeester grootmoedig aangeboden; zelfs metselaars gaven met de eene hand als aalmoes, wat zij met de andere als werkloon ontvangen hadden. Vele rekeningen der bouwmeesters uit dien tijd leggen een onomstootelijk bewijs af van de offervaardigheid, van den godsdienstzin der geloovigen.

Een Memorie van Toelichting van het Pauselijke Vredesvoorstel.

De Pers werd door het Pauselijk Staatssecretariaat gemachtigd het volgende bekend te maken:

De twee eerste punten in den Pauselijken Oproep tot den vrede, welke handelen over de ontwapening en de vrijheid der zeeën waren ingegeven door de bekende boodschap van President Wilson; daarom waren wij geneigd te meenen, dat zij dezelfde ontvangst zouden genieten als toen zij door den president werden bekend gemaakt.

Het derde en het vierde punt: wederkeerige kwijtschelding der oorlogskosten en teruggave van bezet grondgebied, waren geformuleerd volgens de redevoeringen van staatslieden der oorlogvoerende mogendheden, en volgens besluiten hunner parlementen. Daarom kunnen de staatslieden ze nu niet afslaan, zonder met zich zelven in tegenspraak te komen.

Wat de kwijtschelding van de oorlogschadevergoeding betreft, moet noodzakelijk eene uitzondering gemaakt worden voor België.

Het vijfde en het zesde punt betreffen bijzondere territoriale vraagstukken waarover de H. Vader geen bepaalde en concrete oplossing voorstelt, noch kan voorstellen. Daarom bepaalt Hij zich tot de uitdrukking van zijn wensch, dat die punten zullen onderzocht worden in een geest van verzoening, en zooveel mogelijk met inachtneming van de rechtvaardige verlangens des volks.

De H. Stoel wenscht met nadruk te verklaren, dat Zijn oproep niet is ingegeven door eenige oorlogvoerende mogendheden, en niet bezield wordt ten gunste van het bijzonder voordeel van eenige oorlogvoerende natie.

Eindelijk sprak de H. Vader geen woord over democratie en de democratieseering van eenige bestaande Regeering, omdat de geschiedenis ons leert, dat een bestuursvorm, door wapengeweld opgelegd, geen levensvatbaarheid heeft, noch hebben kan, en ook uit eerbied voor den vrijen wil der volken zelven, die, het recht van algemeen stemrecht bezittende, dat regeeringsstelsel kiezen kunnen, dat hun het meest behaagt. Overigens zal de democratie van den oorlog zulk een stoot krijgen, dat de wijsheid voorkomen moet, dat zij niet in eenigen buitensporigen vorm, als het anarchisme is, vervalle.

De ondergang van het Duitsche admiraalschip Lützow.

Bij W. P. van Stockum & Zoon te 's-Gravenhage is verschenen: „De ondergang van het Duitsche admiraalschip Lützow" na den zwaren zeestrijd bij Skagerrak, beschreven door P. Krug, overlevende van de bemanning van de Lützow, gedrukt naar het Duitsche handschrift. Op het titelblad wordt vermeld, dat dit boekje niet in de Duitsche taal is verschenen.

Het is een treffend verhaal van het dappere verweer van de Duitsche oorlogsschepen tegen de Engelsche overmacht die hen omsingeld had. Eerst wordt de eerste faze van den strijd beschreven, waarin drie Engelsche kruisers en ongeveer 30 torpedobooten in aanraking kwamen met de groote Duitsche kruisers Lützow, Derfflinger, Seydlitz, Moltke en von der Tann, omringd door kleine kruisers en torpedobooten. Toen waren de Duitschers nog in het voordeel en werd al dadelijk een Engelsche kruiser in brand geschoten. Maar reeds stijgen aan den horizon rookwolken op: Engelsche linie-schepen van het zwaarste kaliber snellen te hulp. Middelerwijl wordt de Lützow door een torpedo getroffen, die in het voorschip verschrikkelijke verwoestingen aanricht. De Engelschen kiezen het admiraalschip als hoofddoel en na enkele minuten krijgt de Lützow volle treffers van 38 c.M. projectielen. Een nieuw salvo, dat op de Lützow gelost wordt, valt te kort, maar een Duitsche torpedoboot, die dicht bij de Lützow voer, wordt nu het slachtoffer en verdwijnt. Dan vervolgt het verhaal:

„Het is nu half acht en steeds nauwer sluit zich de vijandelijke omspanning. De Lützow en de Seydlitz liggen met het voorschip diep in het water; beiden hebben zwaar geleden. Ook de andere kruisers zijn beschadigd. Een kleine kruiser is zinkende. De kapitein-luitenant op de Lützow, die in den uitkijktoren in den mast staat, tuurt opeens nauwlettend vooruit en ontdekt nu het lang verwachtte, waarnaar hij reeds zoolang heeft uitgezien. Aan den horizon duikt een Duitsche strijdmacht op. „God zij gedankt" murmelen zijn lippen en met krachtige stem roept hij door de telefoon: „Het tweede eskader in zicht, Noord ten Noordoosten." In den kommandotoren wordt het eene kommando na het andere gegeven en in alle richtingen worden signalen afgezonden, want het komt er nu op aan met de groote kruisers ergens een doorbraak te forceeren en de Duitsche vloot een vrij gezichtsveld te geven, ook om niet door eigen vuur getroffen te worden. En het gelukt door handig manoeuvreeren, hoewel daarbij de Lützow wederom zwaar getroffen werd, zoodat het voorschip duchtig aan het branden is. Doch rappe handen zijn reeds bezig den brand te blusschen. Ook twee der zware artillerietorens zijn ontredderd en eenige gevechtsopeningen totaal versplinterd. Maar een terugtrekken gaat niet. Opnieuw dondert het geschut en snel op elkander volgende schoten kletteren tegen de scheepswanden. Rondom in de lucht vliegen de granaatsplinters, en wat daardoor getroffen wordt, is verloren. Op de Lützow ziet het er intusschen verschrikkelijk uit en er behooren stalen zenuwen toe om dat alles koelbloedig aan te zien en daarbij hulp te verleenen. Honderden menschen, in de kracht van hun leven, hebben op dat enkele schip het leven gelaten, terwijl gedurende die enkele uren zeer velen door de vreeselijkste smarten gekweld, nederliggen, en de strijd nog niet ten einde is. Het tusschendek is hier en daar door bloed rood geverfd en in bijna alle hoeken liggen verscheurde lichaamsdeelen. Het bloed verspreidt een walgingwekkende zoete lucht, maar ondanks dat alles is nog een ieder der overlevenden op zijn post en bijna iedereen houdt er rekening mede, dat hij in het volgend oogenblik door den dood kan worden opgeroepen.

Het voorschip is nu in elkander gedrukt en steekt geheel onder water, de zware pantserplaten zijn verbogen, gedeeltelijk zijn zij over elkaar geschoven. Bij het schot, dat het voorschip scheidt van het middenschip zijn timmerlieden en stokers bezig dat schot te stutten, doch de druk is te groot en altijd meer dringen nieuwe watermassa's door naar binnen. De vier schroeven steken reeds voor de helft boven water, zoodat de Lützow per uur nog maar 8 à 10 mijl kan afleggen (normaal 32 mijl per uur). Hoe lang zal zij zich nog kunnen houden? Want de slag is nog lang niet ten einde. Er is sterke overmacht en een terugtocht zonder groot verlies is niet denkbaar.

Nu echter de Duitsche hulp opdaagt, wordt met frisschen moed het gevecht hervat. Daar evenwel de Lützow aan gevechtswaarde te veel heeft verloren, besluit de admiraal over te gaan op de Moltke, om vandaar uit verder de leiding van het gevecht op zich te nemen. Door vlaggensignaal wordt een torpedoboot naderbij geroepen en de enkele handdruk, dien de admiraal aan kapitein Harder geeft, zegt meer dan woorden kunnen doen, want elk commandant heeft zijn schip lief en neemt er in de ure van het gevaar, daartoe gedwongen, met weemoed in het hart afscheid van. Kapitein Harder werd verzocht het schip met de overlevenden te bergen, waarop de admiraal met zijn staf het zoo zwaar getroffen kasteel verlaat, na allen nog een vaderlijken groet te hebben toegeworpen.

Ongeveer duizend meters van den Lützow is het linieschip Pommern verbazend snel aan het zinken. Door een treffer in de munitiebergplaats, ontstond een verschrikkelijke ontploffing en het schoone schip ging met man en muis naar den kelder. Kapitein Harder bemerkte dit door zijn kijker. Hij ziet tandenknarsend toe, onmachtig hulp te verleenen. Hij geeft bevel den steven te wenden en zich van de gevechtsplaats te verwijderen. Doch ginds op den Engelschen kruiser heeft men dit bemerkt en de Lützow heeft nog geen mijl afgelegd of zij krijgt een salvo van vier 38 c.M. schoten, die een ongelooflijke uitwerking hebben, want al deze schoten zijn voltreffers. Het electrische licht ging geheel uit, de noodverlichting werd vernield, de manschappen lagen door den geweldigen schok allen dooreen en overal klonken kreten van smart en jammer. Hier en daar flonkerde een lantaarn. De lieden, die men in het schijnsel daarvan zag, hadden de gasmaskers opgezet en de meeste hunner waren als met bloed overgoten. Een diep treurig en huiveringwekkend beeld. Het geheele schip was doortrokken van de giftdampen der treffers en hij, die niet de tegenwoordigheid van geest bezat om zijn gasmasker voor te doen, was gedoemd door die dampen te stikken. Het duurde een drie kwartier alvorens de lichtinstallatie weer hersteld was. Nu eerst kon men in zijn omvang waarnemen de schade, die door dat salvo was aangericht. Een der treffers was terecht gekomen in de gevechtsverbandplaats. In de kamers dier afdeeling waren drie doktoren en vijftien man van den verplegingsdienst, benevens 160 à 180 verwonden. Van al die personen bleven een viertal in leven. Deze vier werden door de enorme luchtdruk in de aangrenzende afdeeling geslingerd, waar zij bewusteloos bleven liggen, zonder ernstig letsel bekomen te hebben. De doktoren, zoomede het personeel van den verplegingsdienst waren gedood. De afdeeling ziet eruit als een rotswand, want geen glad stuk wand was meer aanwezig. De grond was bezaaid met overblijfselen van lichaamsdeelen, waarvan een paar vingers tegen den wand geplakt zaten. Op een der stoomverwarmers lagen een paar schedels, als waren zij te drogen daar neergelegd. Tegen het schot lag een massa ingewanden, alles tezamen vormend een beeld van afschuw en ellende.

De tweede treffer trof de electrische werkplaats. Daar stonden dertien man op post. Niemand kwam er levend uit en alles werd in duizend stukken geslagen.

De derde en vierde treffer kwamen

Een Joodsche school.

In drie achtereenvolgende nummers van het „Nieuw Israelitische Weekblad" ontvouwt een orthodox Israeliet, die zich L teekent, het plan om te Amsterdam een bijzondere Joodsche school te bouwen. Hij tracht daarvoor sympathie en medewerking te krijgen van zijn geloofsgenooten, die het niet langer kunnen aanzien, dat de openbare school, waarvan de Joodsche jeugd tot dusver gebruik moet maken, haar geheel en al vervreemdt van het geloof der vaderen, zoodat de Joodsche samenleving ontwricht wordt en het Jodendom meer en meer wegzinkt in het moderne ongeloof. „Niet uit haat tegenover de openbare lagere school" — schrijft hij — „wordt de bijzondere Joodsche school No. 1 opgericht, maar uit voorzorg van Israël's welzijn en dat van de Joodsche gemeenschap te Amsterdam; van Israëls Leer en leven, die de schoonste schat is van ons volk; uit de verplichtingen, die God ons opgelegd heeft; om Zijn Leer en het Leven naar Zijn Leer onzen kleinen in te prenten en Israëls bestaansdoel door de kleinen te doen verbreiden."

Zooals men ziet, komt dat streven voort uit gelijke motieven, die de Katholieken en de geloovige Protestanten er toe dreven om eigen scholen te stichten, desnoods ten koste van de grootste opofferingen en steeds strijdend voor de verkrijging van gelijk recht.

Het is reeds vele jaren geleden, dat wijlen den Amsterdamschen Opperrabijn dr. Dünner zijn brochure schreef, waaruit men destijds het vermoeden kreeg, dat het orthodoxe Jodendom zou wakker worden. Het is sedert blijven slapen en het heeft de baren van den wassenden stroom over zich heen laten gaan, zich een weinig dekkend met afzonderlijke godsdienstscholen. Zal de nieuwe oproep thans betere gevolgen hebben? Wij zullen dit moeten afwachten.

Intusschen blijkt uit het schrijven in het „Nieuwe Israelitisch Weekblad", dat het stichten eener bijzondere joodsche school nog al eenige moeilijkheden met zich zou meebrengen. Aan geld zou het niet behoeven te ontbreken, ook niet wanneer het royale plan, door L. zeer breedvoerig uitgebakend, verwezenlijkt werd. Hij wil n.l. een groote gemengde school van 600 leerlingen, verdeeld in twee klassengroepen, elk van 7 parallel klassen, waardoor het mogelijk zou zijn, telkens de minder en meer bevattelijke leerlingen bijeen te brengen. Er wordt gerekend, dat voor de stichting 4 ton zou noodig wezen, wat ons bij de ruime bezoldiging, die het personeel wordt toegedacht, niet te veel toeschijnt.

Maar wat misschien meer bezwaar zou opleveren d. i. het vinden, althans in den beginne, van aan de eischen dezer school voldoend personeel. Want men vordert niet alleen van de Joodsche onderwijzers en onderwijzeressen de noodzakelijke wettelijke bevoegdheden, maar ook dat ze voor het Godsdienstonderricht berekend zijn en in hun lessen den goeden Joodsch-orthodoxen geest zullen weten te leggen. Ook specifiek joodsche leermiddelen zijn er nog niet en toch zal op de school — zooals op de katholieke scholen der Katholieken — den Joodschen geest moeten worden aangebracht door het onderwijs zelf; maar bovendien zal ook de Hebreeuwsche taal een belangrijk aandeel nemen in het schoolonderricht, daar men reeds in de tweede klasse er eenige gevolgen van wil zien. De ontwerper van dit leerplan meent, dat de tijd aan de beoefening van het Hebreeuwsch besteed, niet verloren zal zijn, maar over het algemeen het verstandelijk peil der Joodsche kinderen zal helpen verhoogen.

Misschien heeft hij gelijk. Wij zouden het b.v. aandurven, op sommige onzer katholieke lagere scholen eenig Kerklatijn te laten onderwijzen, zij het dan ook niet in de lagere klasse. Maar tusschen Latijn en Hebreeuwsch is nog een groot onderscheid.

In elk geval is het plan, dat in orthodoxe kringen wordt ontwikkeld, van genoegzaam belang, om het ook onzerzijds in het oog te houden.

De Tijd.

Begrafenisverordening.

VERVOLG.

Van de begraafplaatsen.

Art. 14.

Op ieder eiland der kolonie zullen een of meer algemeene begraafplaatsen worden aangelegd, zoodra zich de behoefte daaraan doet gevoelen.

Art. 15.

Bijzondere begraafplaatsen kunnen worden aangelegd met verlof van den Gouverneur.

Verlof tot het aanleggen van een bijzondere begraafplaats ten behoeve van de leden eener kerkelijke gemeente wordt aan het bestuur dier gemeente niet geweigerd, dan wanneer de aangewezen plaats niet aan de wettelijke voorschriften voldoet.

Art. 16.

Elke begraafplaats wordt door een muur, heining, rasterwerk of heg ter hoogte van ten minste twee Meter afgesloten.

Daarvan kan door den Gouverneur ontheffing worden verleend, indien op andere wijze in de afsluiting behoorlijk is voorzien.

Art. 17.

Zonder vergunning van den Gouverneur, den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst of zoonoodig eenen anderen geneeskundige gehoord, mogen geene begraafplaatsen worden aangelegd op een afstand van minder dan 50 Meter van gebouwen tot bewoning dienende of bestemd, en zonder die vergunning mogen, binnen gelijken afstand van eene begraafplaats, geene gebouwen ter bewoning worden opgericht of putten worden gegraven.

Van dit verbod zijn uitgezonderd: doodgravers-woningen en pastorieën of kostershuizen, ten dienste der begraafplaats te stichten.

Het uitbreiden eener bestaande begraafplaats wordt, voor deze verordening, met het aanleggen eener nieuwe begraafplaats gelijk gesteld.

Art. 18.

Bij de schriftelijke aanvrage om de vergunning, in het vorig artikel bedoeld, wordt eene op schaal vervaardigde, nauwkeurige teekening overgelegd van het terrein, tevens aangevende de plaatsen, waar zich woningen of putten bevinden, als in het vorig artikel bedoeld.

Ook wordt de diepte van aarde op het terrein aanwezig aangegeven.

Art. 19.

Eene nieuwe begraafplaats wordt aangelegd naar een in kaart gebracht, vast plan van verdeeling in vakken en rijen, waarbij de noodige ruimte voor paden is uitgespaard, terwijl elke ruimte voor graf of grafkelder op de kaart is aangegeven.

Een exemplaar van deze kaart wordt vóór de ingebruikneming der begraafplaatsen, aan den Gouverneur gezonden.

Het bijzetten van lijken moet naar het vastgestelde en in kaart gebrachte plan geschieden.

Op bestaande begraafplaatsen wordt eene verdeeling, als in het eerste lid bedoeld, zooveel mogelijk gevolgd, maar in ieder geval bij het aanleggen van nieuwe vakken, voor begraven bestemd, en bij het ledigen van alle oude graven in bestaande vakken.

Art. 20.

Voor elke begraafplaats wordt, hetzij door de zorg van de eigenaars eener particuliere begraafplaats, hetzij door of van wege de ambtenaren in art. 36 genoemd, nauwkeurig en regelmatig een register bijgehouden, bevattende, in afzonderlijke kolommen, een doorloopend nummer, dag en jaar der begraving, naam, voornamen, leeftijd en geslacht van de begraven personen, benevens eene duidelijke aanwijzing van het graf of van den grafkelder, eventueel der plaats in den grafkelder, waar de bijzetting plaats vond.

(Het is niet alleen onnoodig, maar, in verband met de gewenschte geheimhouding, zelfs af te keuren, dat de oorzaak van den dood op kerkhof-registers wordt ingevuld.

Slechts de ambtenaar van den Burgerlijken Stand behoeft de doodsoorzaak te weten en bij voorziet ook, blijkens art. 10, in het geval, dat de overledene aan een besmettelijke ziekte geleden heeft.

Uit den aard der zaak kan en mag de ambtenaar van den Burgerlijken Stand geen bezwaar maken aan andere onder eede of gelofte staande ambtenaren de doodsoorzaak mede te deelen, indien die gevraagd wordt, bijv. als in de gevallen voorzien in art. 9. *M. v. T.*)

Graven en grafkelders moeten van duidelijk zichtbare merkpaaltjes of van andere merkteekenen voorzien zijn, aangevende het vastgestelde nummer der graven.

Art. 21.

Eene begraafplaats, daaronder begrepen: omheining, gebouwen, graven, grafkelders, monumenten, kruisen, boomen, of andere gewassen en verder alles wat tot het kerkhof behoort, moet zorgvuldig in goeden staat worden onderhouden.

Zoonoodig kan het Bestuur, op kosten van de eigenaars van particuliere begraafplaatsen, of op kosten van de eigenaars van graven en grafkelders, op alle begraafplaatsen de noodige herstellingen en verbetering doen aanbrengen, indien de voornoemde eigenaars in gebreke bleven.

Art. 22.

Op elke nieuwe begraafplaats wordt vóór het in gebruik stellen en op elke bestaande begraafplaats uiterlijk binnen één jaar na het in werking reden dezer verordening, een lokaal ingericht voor tijdelijke bewaring van lijken.

(Het hierbedoelde lijkenhuis dient niet uitsluitend tot tijdelijke opneming van overledenen aan eene besmettelijke ziekte, maar kan ook ter bewaring van andere lijken noodig zijn. *M. v. T.*)

Bij verzuim wordt door het Bestuur, op kosten van de eigenaars der begraafplaats, ten spoedigste een lijkenhuis, als in het vorig lid bedoeld, ingericht.

Art. 23.

De onderlinge afstand der graven zoo aan het hoofd- en het voeteneinde als aan de zijden bedraagt minstens 0,3 M.

De graven zullen ten minste 1 M. diep zijn.

De bovenste of de eenige kist in het graf wordt met eene laag aangestampte aarde van minstens 0,65 M. bedekt.

Deze bepalingen zijn niet toepasselijk op grafkelders.

Art. 24.

Op de begraafplaats mogen grafkelders worden gesticht, mits deze voldoen aan de navolgende voorwaarden:

a. de wanden en het dak worden van stevig steen-materiaal vervaardigd;

b. de bodem zij bedekt, tot eene hoogte van minstens 30 c.M., met aangestampte aarde en worde licht hellend gemaakt;

c. de wanden van een grafkelder moeten minstens 25 c.M. beneden den bodem-oppervlakte van het kerkhof reiken;

d. is het onder c. bepaalde niet mogelijk, dan worden de wanden aan den buiten-beneden zijde bedekt met eenen zoom van aangestampte aarde van minstens 30 c.M. hoogte en breedte.

Art. 25.

Aan grafkelders kunnen lucht-openingen worden voorgeschreven, wier aantal, plaats, vorm en inrichting door den Gouverneur worden bepaald.

(In dit ontwerp is getracht het te stellen met het meest bij de hand zijnde materiaal, n.l. kerkhofaarde voor de resorptie van vocht enz. van het lijk afkomstig.

Toch kunnen onder bepaalde omstandigheden luchtopeningen noodig zijn, die ook nu en dan in andere landen zijn voorgeschreven; in de gevallen voorziet art. 25. *M. v. T.*)

Art. 26.

In een grafkelder moet, voor elke daarin opgenomen lijkkist van een volwassen overledene, eene ruimte van minstens 2¾M³. beschikbaar zijn.

(De hier voorgeschreven ruimte komt nog niet geheel overeen met den kubieken inhoud van een zandgraf met zijne aardebedekking aan verschillende zijden; zij is niet grooter dan de ruimte, die in goede grafkelders voor een of twee personen beschikbaar is. *M. v. T.*)

Eene zelfde ruimte, als in het eerste lid genoemd, kan voor meer dan één kinderlijk worden gebruikt, indien de gezamenlijke maat der lijkkisten, die van de lijkkist van een volwassen overledene niet overtreft.

Art. 27.

In een grafkelder mogen twee of meer lijkkisten in één horizontaal vlak worden geplaatst, mits gescheiden door lucht- en vochtdichte tusschenmuren, van steen-materiaal, die de geheele grafruimte verdeelen.

Art. 28.

In een grafkelder mogen twee of meer lijkkisten boven elkander worden gezet, indien de plaats, waar eene lijkkist staat geheel omgeven en aangevuld wordt door vast aangedreven aarde, die de kist minstens 30 cM. bedekt.

De scheidende laag aarde in het vorig lid bedoeld, kan vervangen worden door eene lucht- en waterdichte afscheiding van steen-materiaal, aansluitende in grafkelders als in art. 27 bedoeld, aan den staanden scheidingsmuur.

Indien in een grafkelder niet meer dan eene lijkkist wordt begraven, worde de plaats, waar de lijkkist staat, op de wijze, als in het eerste lid bepaald, aangevuld met vast aangedreven aarde, ter dikte van ongeveer 20 c.M.

(Na overweging van het voor en tegen wordt dit lid niet imperatief geredigeerd, noch door eene strafbedreiging gesteund.

Het diene enkel als leiddraad en een dwingend karakter is minder noodig, omdat bij niet naleving, de hinder of overlast voor derden, zoo al aanwezig, dan toch uiterst gering zijn zal. *M. v. T.*)

Art. 29.

Op grafkelders, waarin niet meer wordt begraven, zijn de art. 24-28 niet van toepassing.

Art. 30.

Voor het bijzetten van lijken in bestaande grafkelders kan door den Gouverneur vrijstelling worden verleend van het voorschrift van art. 27, mits tusschen twee naast elkander geplaatste lijkkisten eene laag vast aangedreven aarde van minstens 30 c.M. wordt aangebracht.

DE OORLOG.

De revolutie in Rusland ontwikkeld zich met wonderlijke sprongen. Eerst scheen Kerensky het afgelegd te hebben tegen het Parlement en nu is het Parlement ineens veranderd in Tijdelijken Raad der Russische Republiek met weinig meer dan raadgevende stem. Kerensky heeft nu weer alles te zeggen en treedt feitelijk als dictator op. De Tijdelijke Raad mag om inlichtingen vragen maar kan geen eischen stellen. Ook werd het coalitiekabinet gevormd en Kerensky blijft Premier en Opperbevelhebber van leger en vloot.

Van vechten hooren we niet veel, alleen aan het Roemeensche front blijven de troepen trouw.

De Slag in Vlaanderen heeft een paar mooie dagen gehad voor de Verbondenen en wordt nu weer acht dagen achtereen doorgezet. Ten Oosten en N. O. van Yperen hebben de Engelsche en Fransche troepen aardige overwinningen behaald, waardoor de Duitschers verdreven werden uit stellingen, welk ze reeds drie jaar lang bezet hadden.

De terreinwinst is niet groot, maar wel de militaire beteekenis dezer veroveringen. Binnen acht dagen verloren de Duitschers aan gevangenen alleen reeds bij de 10,000 man. Het mooiste feit uit dezen strijd is wel de nieuwe vinding der Franschen, die op kurken platen met ijzerdraden aan elkander bevestigd, over het overgestroomde land kwamen. Droog staande op deze kurken eilanden te midden van het water, bestookten ze den vijand, die hen van dien kant niet verwachtte.

Het najaarsweer wordt echter al ruw.

Regen en wind belemmeren de operaties.

---

alweder in het voorschip terecht, hetgeen tengevolge had, dat het schip nog meer naar voren begon te hellen, de schroeven nu hooger boven water begonnen uit te steken en de vaart van het schip al meer en meer belemmerd werd.

De Lützow was nu een volkomen wrak geworden .....

Na middernacht wordt het lot van de Lützow bezegeld:

Te 3 uur dien nacht werd aan de begeleidende booten draadloos gemeld door de torpedoboot, die den weg verkende, dat twee Engelsche kruisers en vijf torpedovernielers naderden.

De kapitein van de „Lützow" geeft bevel te stoppen en hoewel nog slechts drie 15 c.M. stukken geschut bruikbaar waren, vat hij het plan op zoo noodig den strijd weder om aan te binden.

De boot, die het gevaar meldde, komt als een razende aangevaren en deelt mede, dat de vijand ergens naar schijnt te zoeken. Als de kapitein dit hoort, lacht hij grimmig, want hij weet heel goed, dat men zijn schip zoekt om dit totaal te vernielen.

Hij is echter vast besloten het schip tot het uiterste te verdedigen. Daar beide in den kommandotoren de telefoon en vermeldde, dat zoo juist door den enormen waterdrang het schot, dat het voorvan het middenschip scheidde, was bezweken, en het water nu, zonder dat daartegen iets te doen viel in het middenschip doordrong. Bevel wordt gegeven de gewonden snel op het achterschip te dragen. Elk oogenblik kan de vijand opdagen om het vernielingswerk te voltooien. Dan klinkt het bevel: „Alle mannen divisiegewijs op het achterdek aantreden." In het benedendek ontstaat tumult, want een ieder wil thans zijn leven redden. Het is onmogelijk om in de korte spanne tijds alle gewonden naar boven te dragen, want zij liggen overal verspreid. Een 18-tal menschen hadden het geluk naar boven te worden gebracht. Maar alle anderen, die niet loopen of kruipen konden, moesten worden achtergelaten en dreigend waarde het doodsspook in het schip rond. De 27 man, die in het ruim der Diesel-dynamo waren opgesloten hadden door de telefoon het bevel gehoord, want velen schreeuwden wanhopig van angst door het toestel om hulp en er werd vernomen, dat twee hunner geboeid lagen, omdat zij krankzinnig waren geworden. Die opgesloten menschen hadden door plichtsgevoel gedreven, steeds hun arbeid blijven verrichten om het schip van licht te blijven voorzien. De torpedobooten namen nu vlug de bemanning van de Lützow over en de achtergeblevenen waren ten doode gewijd. Nadat kapitein Harder als laatste man van de Lützow was overgegaan op een der torpedobooten, had hij een gesprek met den commandant van die boot en werd besloten, dat men den vijand geen stukje van de Lützow in handen zou laten. Nadat daartoe maatregelen waren getroffen, klonk het commando „vuur" en een torpedo doorkliefde den donkeren vloed

Daar zag men op het achterdek nog zeven man als waanzinnig rondloopen. Zij hadden blijkbaar oververmoeid als zij waren, geslapen en zijn eerst kort geleden ontwaakt.

Kapitein Harder had, bij het afschieten der torpedo, de rechterhand aan de pet gebracht en riep luide, zoodat ieder het hooren kon: „Een driewerf hoera voor Zijner Majesteits schip Lützow, Hoera! Hoera! Hoera!" „Hoera! Hoera! Hoera!" klonk het uit honderd zeemanskeelen en nauwelijks was dit geroep uitgestorven of de torpedo had de Lützow bereikt. Hij boorde zich in het middenschip door het pantser heen, een ontploffing volgde en een reusachtige rookkolom steeg ten hemel. Maar altijd nog lag het trotsche schip op het water. Echter dook het voorschip snel naar onder en kwam het achterschip al meer en meer boven water, totdat het kaarsrecht in de hoogte stond. Dan viel het om en zonk het schip weg, een kolk vormend van een honderd meter middellijn, alles wat zich daarbinnen bevond naar de diepte medesleepend. De vier torpedobooten wachtten totdat niets meer van de Lützow te zien was. Diep geroerd zagen de geredden hun schip, dat zoolang hun tehuis was geweest, ten onder gaan ......"

De geredden van de Lützow zijn echter nog niet geborgen:

Het was in den morgen van 1 Juni 1916 om 5 uur, toen Duitscher en Engelschman elkander weder troffen. Dadelijk bij het eerste schot kreeg een der Duitsche torpedobooten, waarop zich een 400 man bevonden, een 15 cM. voltreffer in de machinekamer. De hoofdstoomleiding werd vernield en de 23 man, die in de machinekamer waren, moesten daarbij het leven laten. De stoom vloog met kracht naar boven en langzaam vulde zich de boot aan de achterzijde met water. De geredden van de Lützow en de bemanning sprongen over boord om te trachten op een der andere booten vasten grond onder de voeten te krijgen. Wie nu niet zwemmen kon, was onherroepelijk verloren. Maar ook hier kon men kameraadschap aanschouwen.

Hier zag men een stoker zwemmen, die een bewustelooze, aan het hoofd bloedend, op den rug met zich voerde; daar, hoe een matroos een officier aan de haren boven water hield en hem zoo mede trok. De drie Duitsche booten bleven rustig liggen en hunne bemanning nam allen, die zij kon grijpen, aan boord, onverschillig of zij door de Engelschen werden beschoten. Ter bescherming werd veel stoom uitgelaten, zoodat zij in een wolk van damp schuil gingen. De munitie der drie booten was verbruikt, slechts één daarvan had nog één torpedo aan boord, die met de meeste behoedzaamheid in de lanceerbuis werd gestoken. Nauwkeurig wordt de afstand gemeten. Nu commandeert de kapitein: „vuur!" en als een dolfijn schiet de torpedo door het donkere water. In spanning werd aan boord de uitwerking gade geslagen. Aan de overzijde heeft een ontploffing plaats. Een kleine kruiser is geraakt en daarbij moet de munitiekamer zijn getroffen want een tweede ontploffing volgt en de kruiser vliegt in de lucht. De andere vijandelijke schepen, niet wetende welke macht tegenover hen ligt, trekken terug en nu zijn de drie Duitsche booten gered."

Na het gehouden appèl bleken er van de Lützow 1003 overlevenden te zijn, 597 man hadden hun leven in den slag gelaten. *De N. R. Crt.*

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Dezer dagen werd hier bericht ontvangen van den Hoogwaardigen Pater Generaal der Dominikanerorde, P. fr. Magister L. THEISSLING. ZHEW. was 20 Aug. te Hongkong en had de visitatie van de Missies en kloosters in Japan, China, en op het eiland Formosa reeds beëindigd. 28 Aug. zou ZHEW. naar de Filipijnen vertrekken, waar Pater Generaal zes weken dacht noodig te hebben. Daarna wordt teruggekeerd naar San Francisco en verder doorgereisd naar de kloosters in Guatamala en Colombia, waarna de Hollandsche Generaal de Hollandsche Missie op Curaçao zal bezoeken. Vanhier vertrekt ZHEW. naar Venezuela.

Voor de Nieuwe Kerk.

Het Permanent Comité, bestaande uit de Dames C. ELLIS, M. C. BADARACCO en E. M. V. D. VEEN ZEPPENFELDT hebben Zondagmiddag Z. D. H. Mgr. M. G. VUYLSTEKE medegedeeld, dat zij omstreeks Kerstmis weer een of meer feestavonden willen geven ten bate der Nieuwe Kerk. Hoogelijk ingenomen met dit plan, wenschte Monseigneur aan de Dames alle succes, overtuigd van de algemeene medewerking onder de Katholieken en Vrienden.

Een aansporing tot medewerking zal wel niet noodig zijn, in de Tomboladagen zijn de ideeën losgekomen, de Katholieke Jongelui wachten slecht op dit sein om weer te beginnen. De plannen der Dames hebben reeds vaste vormen aangenomen, maar zijn toch altijd nog voor uitbreiding vatbaar. Ook de eenvoudige Tombola van de Pinksterdagen is als vanzelf uitgegroeid tot een Tentoonstelling, Muziekuitvoering en Bazar.

Allen, die bij zich zelven mooie plannen hebben beraamd, kunnen zich vrijelijk in verbinding stellen met de Dames van het Comité om hun plannetjes gezamenlijk uit te werken.

Wat wij er van hoorden, geeft ons het recht tot hooge verwachtingen. Het belooft weer een mooie feestavond te worden.

Sparen.

We hebben de Rekening en Verantwoording der Spaar- en Beleenbank eens gelegd naast het Verslag der Koloniale Postspaarbank; en we kwamen tot verrassende ontdekkingen.

Het getal inlagen bedroeg bij
De Postspaarbank 2877
De Spaarbank 4629

Het aantal Postspaarbankboekjes bedraagt 4580, dat der Spaarbank is ons onbekend, maar is zeker zeer groot, vooral onder de *Kleine Luyden*.

De geringe stortingen immers van 25 cts tot 5 Gld. waren daar 2964 in getal, bij de Postspaarbank 3024.

Gedurende het jaar 1916 werd bij de Postspaarbank

gestort	fl 129.040.06½
teruggehaald	112.829.88½
bij de Spaarbank	
gestort	78,767.19½
teruggehaald	114,985.32

Het bedrag der terugbetaalde gelden is zeker zeer hoog en wijst op de dure tijden, maar van den anderen kant ziet men toch ook, dat het sparen er toch wel inkomt bij ons volk.

Jammer, dat bij de Beleenbank aan 17843 gouden en zilveren voorwerpen en aan juweelen nog altijd verpand werd voor een waarde van fl 78.413,50.

Dat wijst op geldgebrek onder de bevolking.

Maar men mag hierbij niet vergeten, dat volgens oud Curaçaosch gebruik gouden en zilveren voorwerpen en juweelen expresselijk dikwerf worden aangeschaft als pand voor de Beleenbank om bij voorkomende gelegenheid op een gemakkelijke manier wat geld in handen te kunnen krijgen. Maar een goedkoope manier van geldleenen is dit niet.

De Spaarbank moet toenemen, maar de Beleenbank verminderen, eerst dan wordt de algemeene toestand gezond.

Hoog bezoek.

Dinsdagmorgen bracht de H.E.G. Heer Gouverneur, vergezeld van zijn militairen Adjudant, Luitenant DE VRIES, een bezoek aan de Emmaschool en Vrijdagmorgen aan de fratersschool op Pietermaai.

Julita.

Deze Venezolaansche motorboot is op *Motet* bij de firma S. E. L. MADURO & SONS in reparatie geweest

Levensmiddelen.

We mogen hier tot dusverre nog van geluk spreken. Al is het duur, we kunnen toch nog van alles krijgen. Alleen sommige weeldeartikelen, zooals Hollandsche sigaren en kaas, zijn niet meer voorradig.

Maar in Nederland zelf wordt men terdege op rantsoen gesteld en komt er gebrek aan de hoogst noodige levensmiddelen.

In Suriname is het nog erger. Verschillende menschen eten er geen brood meer, omdat er geen meel meer is. Ze eten nu driemaal daags rijst. Vet en boter zijn ook schaarsch, en met het vleesch begint men al te sukkelen.

Telegrafisch heeft de Gouverneur aan het Bestuur van Curaçao om meel gevraagd. Er liggen een driehonderd zakken klaar, maar er is geen scheepsgelegenheid.

Amerika heeft den uitvoer van levensmiddelen voor Nederland nog meer beperkt. 't Zal er gaan nijpen in Holland. En met den winter zal er veel kou geleden worden, omdat er geen kolen zijn om te stoken.

De Legerfilm.

Het Bestuur der *Groep Nederlandsche Antillen* van het *Algemeen Nederlandsch Verbond* heeft zich in April gewend tot Z. Exc. de Minister van Koloniën met het beleefd verzoek de Groep in staat te stellen de Legerfilm ook in de Kolonie te vertoonen. Ondersteund door den HEG. Heer Gouverneur is dit verzoek door den Minister ingewilligd. Bereids werd een exemplaar der film aangekocht en zal zoo spoedig mogelijk worden verzonden. De Minister heeft echter bepaald, dat de film eerst in Suriname zal worden vertoond, doch niet langer dan gedurende een maand.

We kunnen dus binnenkort deze hoogst belangrijke film in de Kolonie verwachten, dank zij het initiatief van het Bestuur der Groep *Nederlandsche Antillen*.

De Draadlooze.

Ofschoon het station voor D. T. op Daniel, dat gebouwd is als een proefstation, om te zien of wij van hier uit directe verbinding met Europa en dus ook met Holland zouden kunnen krijgen, naar wij hooren, in alle opzichten aan de verwachtingen voldoet, blijkt toch een geregelde opname van telegrammen uit de groote stations in Europa nog niet mogelijk te zijn, omdat wij zelf van hier uit niet kunnen seinen en dus ook niet kunnen vragen op welken tijd en met welke golflengte van uit Europa geseind wordt. In de maanden, waarin veel luchtstoringen voorkomen, is lang niet ieder uur van den dag voor de opname even geschikt.

De Cr. Crt.

Officiëele berichten.

Aan den 1en commies ten Ontvangerskantore alhier W. A. C. Willemsen is om gewichtige redenen een maand verlof verleend.

Aan den onderwijzer 2e klasse aan de Hendrikschool alhier G. Troost is om gewichtige redenen acht dagen verlofsverlenging verleend.

Aan den 2en commies ter administratie van financiën, tevens klerk van de Curaçaosche Bank, J. G. Statius Muller, is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend. De adjunct commies P. T. S. Krafft is tijdelijk belast met de werkzaamheden van klerk van de Curaçaosche Bank.

Aan de hoofdvlechtster aan den vlechtcursus te Habaai alhier Mary Merens is om gewichtige redenen vijftien dagen verlof naar Bonaire verleend.

Aan den seinwachter op het fort Nassau W. H. Galmeyer is tot verder herstel van gezondheid een maand verlofsverlenging verleend.

Aan den provoostgeweldige bij het garnizoen alhier G. G. Gilzon is op zijn verzoek eervol ontslag als zoodanig verleend.

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

Francisco Amuy, Marin Cofi, Pedro Cohen 3, John W. Cronther, J. P. de Gorter, Erma de Windt, Janette B. da Costa Gomez, Vidal Felise, Frigerio A. Henriquez, Juliana Ignacio 3, Cjvan Lanter, George Lewis 2, Elaja Maduroe, Sarafina de yeso Penso, T. A. Prince, Adolph Rigaud, Lucia Rodriguez, Augustina Soliana, Delvincio Sijntji.

Drukwerken: Delia Feran de Troconis, Leonora Martis, John H. Rigaud, Adolph Riguad.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 12 Oct. 1917.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.		—
ZOUT per vat van 130 K.G.	f	0.80
DIVIDIVI per K.G.	„	0.08
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„	
id. per KG. 2e kw.	„	
HUIDEN per K.G.	„	0.80
GEITENVELLEN per K.G.	„	1,00
WOL per K.G.	„	0,25
SCHAPENVELLEN per stuk	„	0.50
BEENDEREN per K.G.	„	0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.	„	0.05
STROOHOEDEN (hipijapa).	„	
Kwaliteit No. 1 per dozijn		3 75
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„	3.87½
„ „ 2 „ „	„	4.75
„ „ 3 „	„	6.12
„ „ 3 „ „	„	6.30
„ „ 4 „ „	„	7
„ „ 5 „ „ OLA	„	6,20
„ „ 6 „ „	„	8
„ „ 7 „ „	„	9
„ „ 8 „ „ OLA	„	7.20
„ „ 9 „ „	„	12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„	
„ „ 11 „ „	„	12
„ „ 12 „ „ OLA	„	
„ „ 13 „ „	„	
„ „ 14 „ „ OLA	„	
„ „ 15 „ „	„	
„ 1 van 25 c.M. of minder		
STROOHOEDEN (latal):		f.
Kwaliteit X per dozijn		f1,25
Kwaliteit XX per dozijn		f1'87½

Nederland.

Troonrede.

Den Haag, 18 Sept. In de troonrede, hedenmiddag door den Premier voorgelezen bij de opening van het parlement, doet Koningin Wilhelmina een beroep op de medewerking van alle klassen der bevolking „ten einde ons zelven te handhaven te midden van de toenemende ellende der volkeren."

De vooruitzichten voor den winter zijn niet bemoedigend. Wij zijn gedwongen voort te gaan, te midden der hevig strijdenden, ons gereed te houden vergrijpen tegen onze neutraliteit af te weren. Daar het steeds moeilijker wordt de noodige levensmiddelen aan te voeren en grondstoffen voor de industrie, zullen weldra maatregelen worden voorgesteld om in het noodigste te voorzien.

Het verkeer met de koloniën wordt in toenemende mate gestremd, terwijl gebrek aan scheepsruimte een beletsel is voor voldoenden aanvoer.

De Vrijmoedige.

Buitenland.

De Buitenlandsche Pers over de Pauselijke Vredesvoorstellen.

De Engelsche Pers.

Na de eerste min of meer scherpe, chauvinistische uitlatingen van enkele Engelsche bladen, neergeschreven in de eerste opwinding, volgen thans meer bezonnen beschouwingen. Zoo schrijft de conservatieve „Westminster Gazette", die zich tijdens den geheelen oorlog onderscheiden heeft door hare gematigde opvattingen:

Het is te hopen, dat de geallieerde regeeringen het pauselijk document zorgvuldig zullen overwegen en zich niet laten verleiden, het krachtig van de hand te wijzen door het beangstigende denkbeeld, dat het een Duitsche intrige is. Indien het zoo iets zou wezen, dan is dit een reden te meer om 's Pausen voorstellen eerlijk en verstandig te behandelen. Aan de eene zijde moeten we het aannemen van waardelooze vredesvoorwaarden en aan de andere een weigering vermijden, die ons zou brandmerken als de aanvallers, tweedracht zou stichten tusschen de Russen en ons, den strijdlust in Duitschland weer zou aanwakkeren en aan onze zijde ongerustheid en twijfel veroorzaken.

De „Westminster Gazette" vraagt verder: Hoe zou een verstandige oorlogs-regeering handelen bij het ontvangen van eene mededeeling als die van den Paus? Zij zou eerst vaststellen, wat zij als resultaat van den oorlog zou wenschen te bereiken, en dan objectief overwegen, in hoe verre en tot welken prijs dit bereikt zou kunnen worden. De oorlog is een toetssteen voor de physieke krachten. Zijn afloop hangt niet alleen af van wat wij wenschen te doen, maar van wat wij kunnen doen. De regeering, de feiten overziende aan het begin van het vierde oorlogsjaar, moet een groot aantal dingen in overweging nemen, onbekend of slechts ten halve bekend bij het publiek, en haar oordeel vormen naar schattingen, waarvoor 't publiek geen gegevens heeft. Zij moet vervolgens overwegen, of de denkbeelden, door den Paus overgebracht, een grondslag vormen voor onderhandelingen met eenig vooruitzicht op het verkrijgen van het door de geallieerden geëischte minimum. Indien deze vraag ontkennend wordt beantwoord, zou het de plicht der geallieerden zijn, uitvoerig uiteen te zetten, wat dat noodzakelijk minimum is, opdat de wereld niet moge denken, zooals de vijand wel zou willen, dat wij den oorlog volhouden, terwijl zij vrede wenschen, om doeleinden te bereiken, waarvoor wij niet kunnen of durven uitkomen. Wij hopen ernstig, dat de afloop niet zal worden beïnvloed door gepraat over de vraag of de Paus Duitsch agent is.

De „Westminster Gazette" behandelt vervolgens de verklaring van den Duitschen Keizer, aan Gerard afgelegd, dat de internationale wet niet langer bestaat. Dit is zeker, de internationale betrekkingen, zooals die worden bepaald door Duitschland, zijn anarchie. Indien deze anarchie voortduurt, gaat de beschaving langzaam, maar zeker te niet. Onze eerste vraag dan aan de Duitschers, door bemiddeling van den Paus, is: Zijt gij eerlijk bereid een eind te maken aan deze anarchie, macht te vervangen door recht, en, door met de andere mogendheden toe te stemmen in de ontwapening en de instelling van wettelijke organisaties, waarborgen te geven voor het in de toekomst beslechten van geschillen tusschen de naties? Van het antwoord op die vraag hangt al het andere af. Wij wenschen niet het Duitsche volk, maar wel vurig den Pruisischen geest te vernietigen, en wat wij overigens ook zouden verkrijgen, wij zouden, wat deze levenskwestie betreft, den oorlog hebben verloren, indien de Keizer ten slotte zeggen kon: er is geen internationale wet.

Wij hopen, besluit de „Westm. Gaz.", dat de geallieerde regeeringen, in antwoord aan den Paus, vrijmoedig hun denkbeelden naar voren zullen brengen omtrent een vreedzaam Europa, weder opgebouwd overeenkomstig de wet, en waarvoor tot waarborg zal strekken de ontwapening bij wederzijdsch goedvinden. Indien dit eerlijk zou worden aanvaard, dan zou de geheele toestand gewijzigd zijn, indien niet, dan moeten wij bereid zijn tot elke opoffering om het te bereiken.

Ook de „Lond. Gaz." en andere Engelsche bladen laten zich in dezen geest uit. Daarentegen houdt de „Times" haar felle veroordeeling der pauselijke vredes-voorstellen vol, vermoedelijk om het oordeel der regeering min of meer te intimideeren. In een nieuw artikel schrijft het blad te erkennen, dat de Paus geheel zelfstandig en zonder aanstichting der Centrale Mogendheden heeft gehandeld, maar in zijn diplomatieke nota komen Duitsche denkbeelden voor. Dat is genoeg om de nota af te keuren en in een nieuw artikel schrijft het blad:

De geheele tekst der nota wettigt de vrees, die wij gisteren hebben uitgesproken, dat zij meer pro-Duitsch en anti-geallieerd is dan de korte inhouds-opgave. Wanneer wij de pauselijke voorstellen vergelijken met die van de resolutie in den Rijksdag, de Duitsche voorstellen voor de conferentie te Stockholm, Duitsche artikelen en redevoeringen, dan wordt de verdenking sterk bevestigd, dat de nota het uitvloeisel is van Duitsche inspiratie.

Ofschoon de Paus verklaart, dat hij niet luistert naar ingevingen van een der oorlogvoerende landen en er ongetwijfeld geen gehoor aan geeft, is het onmogelijk het voorstel te lezen, zonder er Duitsche denkbeelden in waar te nemen. De Paus nòch zijn raadgevers schijnen te beseffen, dat dit bepleiten van een Duitschen vrede het effect vermindert, dat de bemiddelingspoging op millioenen Katholieken en niet-katholieken in de geallieerde landen moet hebben.

Allen koesterden den wensch, dat de moreele kracht van het recht de materieele kracht der wapenen zou vervangen. Daarvoor hebben zij drie jaren gestreden en vechten zij heden nog.

De „Daily Telegraph" bevat een beoordeeling van de pauselijke vredesvoorstellen en zegt:

Tot dusverre werden geen vredesvoorstellen gedaan, welke in aanmerking kwamen, om door de Entente te worden overwogen. Met deze nieuwe nota van den Paus is het echter iets anders. Het is de eerste maal, dat een formeel en gedetailleerd voorstel wordt gedaan, uitgaande van erkende, diplomatieke bron en reeds dit schept een nieuwen toestand. Door wien echter is deze toestand in het leven geroepen? Ongetwijfeld hebben de Centrale keizerrijken er de hand in gehad. Duitsche en Weener Katholieken hebben reeds Michaëlis gedwongen, een verklaring van zijn verovering-politiek nader te bepalen; de pauselijke voorstellen, welke veel verder gaan, zullen waarschijnlijk weer.

geven, wat Oostenrijk-Hongarije, Zuid-Duitschland en een groot deel van de openbare meening in Pruisen vereenigt tegen de Duitsche keizerlijke regeering.

Indien wij in deze voorstellen inderdaad een voorbode moeten zien van de voorwaarden, die onze vijanden ten slotte zullen aanvaarden, is dit natuurlijk geen reden om de pauselijke nota niet zeer nadrukkelijk te bestudeeren. Als basis voor de vredesonderhandelingen is zij echter beslist onaannemelijk.

Na uiteengezet te hebben, wat de Paus aangaande Elzas-Lotharingen, Armenië, den Balkan en Polen zegt, vervolgt het blad: Dit alles blijft zelfs nog ver beneden het minimum, hetwelk de geallieerden zich steeds, gehoord hunne redevoeringen, hebben voorgesteld, en vooral wordt het beginsel niet aanvaard, dat de geallieerden innamen, wanneer zij aandringen op de noodzakelijkheid, om de reorganisatie in Europa te waarborgen door een vast régime van den beginne af te baseeren op eerbied voor de nationaliteiten en op het recht, zoowel voor de groote als voor de kleine volkeren, om in algeheele vrijheid zich economisch te kunnen ontwikkelen. Tot dusver beantwoorden de voorstellen van het Vaticaan nog bij lange na niet aan de eischen voor een rechtvaardigen vrede, zooals die in de jongste Januari-nota van de geallieerden werden vastgelegd.

De „Times" schrijft: Het vredesvoorstel bevat een plan tot een schikking, hetwelk de geallieerden moeten afwijzen. De volledige tekst is zelfs nog meer pro-Duitsch en nog meer anti-geallieerd, dan men uit den eerst gepubliceerden inhoud kon opmaken. De Paus verklaart, dat hij met opzet niet aan hen het oor geleend heeft, doch men kan zijn voorstel niet lezen, zonder er door getroffen te worden, dat het tal van Duitsche ideeën bevat. Wat denken de volkeren van een voorstel, dat den snooden roover onschuldig verklaart en wil, dat in plaats van herstel voor gepleegd onrecht, „algeheele en wederkeerige vereffening" plaats hebbe.

De Amerikaansche Pers.

Ook de Amerikaansche pers, welke klaarblijkelijk nog kennis heeft genomen van den volledigen tekst, laat zich in enkele jingoïstische organen wantrouwig over de vredesvoorstellen uit: ook hier zullen wij de meer gematigde stemmen eerst later vernemen.

In een commentaar op het bemiddelingsvoorstel van den Paus zegt de „New York Herald":

De Paus gebruikt een woord, dat de Duitsche regeering nog niet heeft gesproken. n.l. herstel, maar tenzij het woord in zijn breedste en meest vér-gaande beteekenis wordt genomen, is herstel niet genoeg. Voor België, Frankrijk en Servië moet er niet alleen herstel van grondgebied en volkomen souvereiniteit over het land zijn, maar ook volledig herstel van de aangerichte schade. Er kan geen vrede zijn, die niet ten volle rekening houdt met de verantwoordelijkheid, die niet zorgt voor afdoende bestraffing van wie individueel of collectief schuldig zijn, die Duitschland geen volledig herstel afdwingt en die niet in zichzelf waarborgen bevat tegen een herhaling der misdaad. Wanneer het afschuwelijke Prusianisme vernietigd is, kan de wereld vrede hebben, maar niet eerder; ieder vredesvoorstel, dat niet steunt op onvoorwaardelijke overgave van Duitschland, is de moeite van het overwegen niet waard.

De „World" schrijft:

De betrekkingen tusschen het Vaticaan en Oostenrijk zijn intiem geweest. Men mag aannemen, dat de Paus zijn formeel vredesvoorstel heeft gedaan in volkomen overleg met de regeering te Weenen. Men mag eveneens aannemen, dat Weenen niet zou hebben toegestemd in strijd met de wenschen van Berlijn.

De groote hinderpaal voor den vrede ligt niet in de misdaad van het Duitsche militairisme, maar in het karakter van de Duitsche regeering zelf. Ervaring heeft geleerd, dat Duitsche beloften waardeloos zijn, Duitsch vertrouwen een leugen en Duitsche eer een stuk lapwerk is.

De „New York Times" verklaart:

Uitgezonderd de bepaling, dat België, Servië en Roemenië bevrijd en Frankrijk ontruimd moet worden, vinden wij in deze woorden uit Rome niet één vredesvoorwaarde, welke de geallieerden met den uitersten nadruk herhaald en voor noodzakelijk en onmisbaar hebben verklaard.

Aan den anderen kant worden wij in kennis gesteld van voorwaarden, welke sedert lang bekend zijn als aannemelijk voor de Centrale Mogendheden, slechts met uitzondering van het overwegen op de vredesconferentie van de kwestie van Elzas-Lotharingen, Trentino, Triest en Polen.

Men behoeft de gave der voorspelling niet te bezitten, om te kunnen verklaren, dat de vredesvoorwaarden, welke de Paus genadig aan de wereld heeft voorgelegd, niet zonder belangrijke wijzigingen voor de geallieerden aannemelijk zullen zijn.

De „Sun" oordeelt:

Men kan moeilijk met lof spreken over een vredesvoorstel, dat in zulke algemeene bewoordingen gesteld is. Wat is bedoeld met herstel van België? Alleen herstel van de kaart of herstel van den toestand, die bestond, toen de keizer aan Wilson meedeelde, dat Duitschland het noodzakelijk had bevonden, België's neutraliteit te schenden?

De Duitsche Pers.

Vele Duitsche bladen behouden zich het oordeel over de vraag van den Paus nog vóór tot de authentieke publicatie van den tekst zal zijn geschied. Alleen de „Lokalanzeiger" spreekt er uitvoerig over. Het blad meent, dat de nota zich van de meeste zoogenaamde vredesmanifestaties uit het vijandelijk kamp nauwelijks zal onderscheiden. Alleen ten aanzien van het teruggeven der Duitsche koloniën houdt ze rekening met Duitsche levensnoodzakelijkheden. Het blad raadt voorloopig tot een koele reserve tegenover deze nieuwste bemiddelingspoging en eindigt aldus: In Engeland en Frankrijk heeft men juist in de laatste dagen zich weer vastbesloten getoond, om slechts met het zwaard in de hand vredesbesprekingen toe te laten. Daarbij is de wankelend geworden stemming in de vijandelijke landen steeds ontwijfelbaarder aan het licht gekomen. Met veel meer recht kunnen de centrale mogendheden op de zegepraal van hun zwaard vertrouwen.

Daarentegen heeft hetzelfde blad van een politicus, die geacht kan worden goed op de hoogte te zijn van den toestand (Erzberger?), het volgende vernomen: Dat deze nota juist dezen dag de wereld werd ingezonden, is geen toeval. Het is heden Maria Hemelvaart, naast Paschen en Pinksteren en Kerstmis de voornaamste feestdag van de Katholieke Kerk, en op dezen dag heeft de Heilige Vader het vorige jaar de Moeder Gods tot vredeskoningin verklaard en in de litanie haar met de woorden laten begroeten: Koningin des vredes, bid voor ons.

De Paus is een te goed en te scherpzinnig diplomaat, dan dat hij dezen stap zou hebben ondernomen, zonder zich van te voren bij beide oorlogvoerende groepen te hebben vergewist, hoe zijn stap zou worden opgenomen. Ik geloof ook te kunnen zeggen, dat Benedictus XV de Duitsche voorwaarden weet, waaronder wij bereid zijn vrede te sluiten, en zeker heeft hij te voren de vijandelijke groep van mogendheden daaromtrent ingelicht. Het zou volkomen onjuist zijn te meenen, dat het besluit van de meerderheid van den Rijksdag in zake de vredesquaestie een voorspel geweest is tot den stap van den Paus en dat het Centrum dus eigenlijk op aanstichting van het Vaticaan de pioniersrol voor het vredeswerk heeft gespeeld. Daarvan is geen sprake. Thans bestaat er weliswaar een verband, maar slechts in zooverre, dat het besluit van den Rijksdag een terrein heeft gegeven, dat de Heilige Vader nu kon betreden. Het is mijn overtuiging, dat het thans door den Paus begonnen vredeswerk ditmaal tot een resultaat zal leiden. In niet al te verren tijd zullen wij van vredesonderhandelingen hooren en nog eer het jaar ten einde is gegaan, zal ook deze oorlog het door de geheele wereld smachtend verwachte einde hebben gevonden.

De katholieke „Germania" zegt over de vredesbemiddeling:

Terwijl de H. Vader tot nu toe in zijn hoedanigheid van oppersten herder der katholieke wereld voor den vrede heeft gewerkt, waarbij zijn bemoeiïngen noch bij de regeeringen, noch bij de volkeren den gewenschten steun vonden, hebben wij thans te doen met den eersten stap tot vrede van den Paus als neutraal souverein. Daarin ligt het zwaartepunt van zijn jongste manifest. Dit is van zóó groote beteekenis, dat wij ons dezen stap niet kunnen denken, zonder dat vooraf beide machtgroepen zijn gepolst, want, terwijl de H. Vader zich niet langs den officiëelen weg met een nota tot de staatshoofden der oorlogvoerende landen heeft gewend, staat hij met zijn geheele autoriteit achter zijn voorstellen, wat hij zeker niet op goed geluk zal hebben gedaan.

Onder het opschrift: „De Paus en de Duitsche regeeringspolitiek," schrijft de „Köln. Volksztg.": In trouwe aanhankelijkheid aan den H. Vader leggen wij den nadruk op de noodzakelijkheid van den wereldvrede en ondersteunen wij den H. Vader met al onze krachten in zijn bemoeiïngen om den heilloozen volkerenhaat te doen verdwijnen. Van de andere zijde mogen wij echter niet vergeten, dat de groote wereldoorlog om het bestaan en de toekomst van ons volk draait, en dat een vrede, welke ten koste van politieke en economische waarborgen van het Duitsche Rijk gesloten wordt, een noodlottige gebeurtenis met afzienbare sinistre gevolgen voor Duitschland zoude zijn. Zoolang onze verbitterde vijanden elk vredesaanbod van Duitschland met hoongelach begroeten, moeten wij met mannelijke vastberadenheid ons zoo krachtig mogelijk verdedigen.

De Italiaansche Pers.

Blijkens een telegram van onzen Romeinschen correspondent juichen de Italiaansche katholieke bladen de vredesbemiddeling van den H. Vader ten zeerste toe, terwijl de niet katholieke verdeeld is of aarzelt in haar oordeel.

Volgens den Romeinschen correspondent van de „Secolo" bestaat er geen twijfel aan, dat de nota reeds aan het einde van de vorige week en wel niet door 't Spaansche, maar door het Engelsche gezantschap te Rome aan de regeeringen van Frankrijk, Italië en Amerika werd medegedeeld.

Het „Giornale d'Italia" bevestigt, dat men in het Vaticaan een zeer groot vertrouwen heeft op een spoedig einde van den oorlog.

De „Corriere d'Italia" schrijft, dat de pauselijke bemiddeling de vroegere gedachten van den H. Stoel over het wezen en de noodzakelijkheid bevestigd van een vrede, gegrond op het recht. Het ligt voor de hand, dat bij daarbij een practische oplossing van de hangende internationale vraagstukken voorstelt en een plan ontwerpt, om in de toekomst rampen te voorkomen als die, welke thans de wereld treft. Het pauselijk stuk is van het hoogste belang voor het heil der menschheid.

De Fransche Pers.

Onze Parijsche correspondent seint, dat de vooravond van den geweldigen slag, welke op het oogenblik aan het westelijk front wordt ingeleid, de bladen meer bezighoudt dan de pauselijke vredesvoorstellen, welke voor het overige nog niet in hun geheel aan de Fransche pers bekend waren.

De „Temps" laat zich over de voorstellen uit in desen geest, dat militaire beslissingen eerder dan deze vredesnota, hoe goed bedoeld ook, den einduitslag zullen brengen.

De „Gaulois" acht het stuk het belangrijkste, wat de pauselijke staatskanselarij tijdens desen oorlog verlaten heeft. Wijs zullen de volkeren handelen, indien zij de woorden van het Vaderhart, dat te Rome voor de wereld klopt, in ernstige overweging nemen.

De Belgische Pers.

De hier te lande verschijnende katholieke Belgische Bladen waren nog niet in de gelegenheid om hun oordeel over de vredesactie van den Paus te publiceeren.

De liberale „Echo Belge" schrijft:

De door den H. Stoel ondernomen actie schijnt een werkelijke aanbieding tot bemiddeling te behelzen op voldoend omschreven gronden. Laten wij er onmiddelijk bijvoegen, dat, volgens de Haagsche Conventie een aanleiding tot bemiddeling nooit door een der oorlogvoerenden als een antie-vriendschappelijke daad kan worden beschouwd; de tusschenkomst van den Paus op zich zelf schijnt ingegeven door een verheven zorg voor de menschheid en den oprechten wensch om Europa geregeerd te zien door een regime van recht en billijkheid. Niemand kan haar dus voor verdacht houden, maar wel mag men de bedoelingen verdenken van degenen, die het inspireerden: de regeering te Weenen en, tusschen de coulissen, de regeering te Berlijn.

Het socialistisch „Belgisch Dagbl." toch reeds nijdig door de dreigende mislukking van de conferentie te Stockholm, laat zich aldus uit:

Indien de Paus slaagt, geeft hij het socialisme een druk, maar mislukt hij, dan zullen de Kerk en het geloof er door lijden. Het initiatief van den H. Stoel heeft al te veel den schijn, een concurrentie met Stockholm te zijn, een concurrentie, die meer tot doel schijnt te hebben, proselieten te maken dan den vrede van het Recht te bevorderen. De geallieerde katholieken zullen met verschuldigden eerbied akte nemen van de voorstellen van den H. Vader, maar blijven doorvechten tot Duitschland, de oorzaak van den oorlog, de beul van België, van de „Lusitania" en van de Belgische gedeporteerden — men vergeet die te veel te Rome — verslagen wordt.

„La Belgique" oordeelt:

Na vele mislukte pogingen tracht thans de Paus te intervenieeren, deze loopt ten minste niet het gevaar, om in den oorlog te worden meegesleept, naarmate zich zijn overtuigingen vóór of tegen zouden vestigen. De Paus is onzijdig onder de onzijdigen, hij is de Vorst des Vredes. Terwijl hij zijn vredesgebaar maakt, stemmen de Vereenigde Staten een nieuwe leening van vier milliard aan de geallieërden. De toekomst zal ons zeggen, welke dezer twee gebeurtenissen den vrede het meest werkdadig nabij heeft gebracht.

De Russische Pers.

Door de telegraafagentschappen zijn nog geen woordelijke uitingen van Russische bladen over de vredesvoorstellen van den H. Stoel overgeseind. Volgens een uit Stockholm overgebracht oordeel zou echter de houding der Russische pers aan die voorstellen niet ongunstig gestemd zijn.

De Tijd.

Bekendmaking.

De verkoop van zilveren, gouden en juweelen voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank van 1 Maart 1916 t|m 31 Augustus 1916 onder No. **5455 P** t|m **4907 R**, zal plaats hebben op Donderdag 18 October 1917 a.s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, 13 October 1917.

De Voorzitter,

5 C. S. Gorsira.

HAVEN-NIEUWS
VAN 6 OCT. — 20 OCT.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Zulia	Col	8 Oct	New York	8 Oct	Maracaibo
Merida	A Johanson	7 „	Maracaibo	8 „	La Guayra
Merida	A Johanson	10 „	La Guayra	11 „	Maracaibo
Caracas	H Hichborn	11 „	New York	12 „	La Guayra
Zulia	Col	12 „	Maracaibo	12 „	New York
Oranje Nassau	G D Nieman	5 „	Tucacas	6 „	New York
Caracas	H Hichborn	17 „	La Guayra	17 „	New-York
Merida	A Johanson	17 „	Maracaibo	18 „	Maracaibo
Fr. Hendrik	D Haasnoot	8 „	New York	10 „	New York
Maracaibo	P W Johnson	20 „	New York	20 „	Maracaibo
Pr d Nederlden	J P v d Borden	18 Oct	New York	15 Oct	Paramaribo
Don Alberto	Arvelo	8 Oct	Maracaibo	? Oct	Maracaibo
Lisefyord	Olson	6 „	Misisipi	? „	Cuba
Ottar	Olson	8 „	Norfolk	11 „	P Colombia
Fagersand	Anderson	8 „	Tucacas	9 „	Norfolk
Antonio Lopez	Autich	16 „	Colón	16 „	Barcelona
Gogsjö	Thorsen	9 „	Santos	11 „	Buenos Aires

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Conformidad	6 Oct	S Domingo	*20 de Julio*	6 Oct	Aruba
Nereida H	6 „	Pto Cabello	*Camia*	6 „	Maracaibo
Brion V	6 „	Pto Colomb	*Nereida H*	8 „	Bto Cabello
Hirondelle	6 „	Maracaibo	*Themis V*	8 „	Vela de Coro
Alberta	7 „	Tucacas	*Vesta H*	9 „	Bonaire
Vesta H	8 „	Bonaire	*Virginia*	9 „	Vela de Coro
Sirena H	9 „	Pampatar	*Esteile H*	8 „	Isl Barlovento
Carlota	9 „	Barranqlla	*Alberta*	9 „	Pto Cabello
Refugio	9 „	Maracaibo	*Maria*	10 „	Barbados
Felicidad	10 „	Maracaibo	*Abeona H*	11 „	Barbados
Carmen Josefa	10 „	CuidaBolva	*Brion V*	12 „	Maracaibo
Silfide	11 „	Pto Cabello	*Silfide*	12 „	Pto Cabello